

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

HEMŞİRELİĞE ÖZEL EPİDEMİYOLOJİ

Dr. Öğr. Üye. Figen Çavuşoğlu

EPİDEMİYOLOJİNİN TARİHÇESİ

*HEM207-Hemşireliğe Özel
Epidemiyoloji*

Hafta-3

Sunum içeriği

- Geçmişten günümüze epidemiyoloji tarihi ve epidemiyologlar
- Hemşirelik süreci, epidemiyolojik süreç ve araştırma süreci
- Epidemiyolojik veri
- Epidemiyolojik veri kaynakları

Dersin öğrenme hedefleri

- Geçmişten günümüze epidemiyolojinin tarihini ve epidemiyologları bilir
- Hemşirelik süreci, epidemiyolojik süreç ve araştırma süreci özelliklerini bilir
- Epidemiyolojik veri ve veri kaynakları bilir

- Epidemiyoloji yaklaşık 2500 yaşındadır
- Epidemiyoloji Hipokrat ile başlayıp John Graunt, William Farr, John Snow ve diğerleri devam eder

Hipokrat

- Hipokrat hastalıkların görülmesini doğaüstü olaylar kaynaklı değil de konakçı ve çevresel faktörlerin etkisiyle olduğunu belirtmiştir.

James Lind

- 1747 yılında skorbüt hastalığının nedeni ve tedavisi konusunda araştırma yapmış

Edward Jenner (1749-1823)

- Enfeksiyon hastalıklarını ilk kez aşı ile kontrol altına almaya çalışmış

John Graunt

- Londra'da doğum ve ölüm raporlarını ilk kez analiz etmiş
- Modern epidemiyolojinin gelişmesine katkı vermiş

William Farr

- 1800 lü yıllarda Britanya ölüm istatistiklerini inceleyip analiz etmiş, sistematik bir şekilde toplamış

Ignaz semmelweis

- Puerperal enfeksiyon geçişini ilk kez kontrollü deneysel çalışma ile gösteren kişi

Peter Ludvig Panum

- 1846 yılında pasifik okyanusunda Faroe adalarındaki kızamık salgınını gözlemlemiş ve hastalığın bulaşma yolu ve bulaştırıcılık süresini söylemiş
- Tanımlayıcı epidemiyolojik çalışmalara örnek

John Snow (1854)

- Epidemiyolojinin babası olarak bilinir
- Londra'daki kolera salgınına yönelik çalışmalar yapmış

Richard Doll ve Andrew Hill

- 1950 akciğer kanseri ile sigara kullanımı arasındaki ilişkiyi araştırmışlar

Framingham Massachusetts alışmaları

- 1930 lu yıllarda Amerika'da kalp hastalığına bağlı ölümlerin artmasına bağlı olarak nedenlerin araştırılması çalışmaları başlamış.

Florance Nightingale

- Sağlığı olumsuz etkileyen etmenler, hastalıkların önlenmesi ve ölümün azaltılması konularıyla uğraşmış

1960-1970 çiçek hastalığını eradike etmek

1980 şiddet ve yaralanma çalışmaları

1990 moleküler ve genetik epidemiyoloji, Ebola virüsü ve AIDS tanımlandı

2001 11 Eylül terörist saldırısı sonrası biyoterörizm ve biyolojik savaş ile yayılma

2002 Çin'de ortaya çıkan SARS tanımlandı
Akciğer, kalp, dudak ve boğaz kanseri ile sigara kullanımı ilişkisi çalışıldı

20. yy ortalarına kadar çevre sağlığı, ana-çocuk sağlığı, iş sağlığı, yaralanmalar ve kronik hastalıklar çalışıldı

Bu dönemde emniyet kemeri kullanma, egzersiz süresi, sağlıklı olma ve sağlıkla ilgili davranışlar gibi konular çalışılıyor

Süreçler

- HEMŞİRELİK SÜRECİ
- EPİDEMİYOLOJİK SÜREÇ
- ARAŞTIRMA SÜRECİ

Epidemiyolojik veri

- İncelemeye konu olabilecek henüz değerlendirilmemiş bilgiler

Veri toplamanın amacı

- Planlı, standart ve tarafsız bilgi toplamak
- bilgileri hizmet yada epidemiyolojik araştırmalarda kullanmak üzere depolamak.
- Hastalık hızlarının belirlenmesi,
- Sağlık alanındaki gereksinimlerin saptanması
- Bireyin yaşadığı toplumdaki sağlık ve hastalıkla ilgili etkenlerin dağılımı,
- Bir bölge ve ülkenin sağlık düzeyinin belirlenmesi,
- Bireylere yönelik sağlık hizmetlerinin planlanması,
- Sağlık planlanmasında önceliklerin saptanması,
- Yeni tanı ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesi ve gerçekliliğin belirlenmesi
- Sağlık standartlarının geliştirilmesi
- Toplam bilgiler yardımcı araştırmalar yapılması vb.

Veri Kaynaklarının Özellikleri

- Veri kaynağı amaca uygun olacak biçimde düzenlenmeli,
- veriler sistematik, düzenli olmalı konular birbirini izlememeli,
- bilgiler tam, yeterli, doğru ve hatasız biçimde kayıt edilmeli,
- Veriler kesin ,güvenilir, kullanılabilir ve yararlı olmalı
- Rutin veri kaynakları zamanında, kesintisiz ve sürekli olarak tutulmalı,
- Veri kaynakları iyi bir biçimde dosyalanmalı ve yeterli süre güvenli bir yerde saklanmalı,
- Veri tarafsız olmalı,
- En az maliyetle elde edilmeli,
- Veriler amaç dışında kullanılmamalı.

Veri Hata Kaynakları

- Veri toplanan kişiden kaynaklanan hatalar
- Veri toplayan kişiden kaynaklanan hatalar

Veri Hata Kaynakları

- Veri toplama formundan kaynaklanan hatalar
 - Kayıtların düzenli ve doğru olmaması
 - Gerekli bilgileri içermemesi
 - Formların hazırlanmasından kaynaklanan hatalar

Veri hatalarının önlenmesi için alınması gereken önlemler

- Kişilere araştırmanın amacı açıklanmalı, verilerin bilimsel amaçla kullanılacağı ve gizliliğin sağlanacağı belirtilip güven sağlanmalı
- Formların ön uygulaması yapılmalı
- Veri toplayacak personelin eğitilmesi
- Personelin asıl uygulamaya geçmeden önce **«ön denemesi»** yapılmalı

EPİDEMİYOLOJİK VERİ KAYNAKLARI

Nüfus
sayımları

Sağlık
kayıtları

Kaynaklar

- Kubilay G., Emiroğlu O.N., Baybuğa M.S., Örsal Ö., Kesgin M.T. (2017). Sağlık Bilimlerinde epidemiyoloji. Göktuğ basın yayın ve dağıtım, Amasya.
- Tezcan S.G. (2017). Temel Epidemiyoloji. Hipokrat Kitapevi, Ankara.
- Tezcan S (1992). Epidemiyoloji Tıbbi araştırmaların yöntem bilimi. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı. Meteksan Anonim Őirketi, Ankara.
- Güler, Ç., Akın L. (2012). Halk Sağlığı: Temel Bilgiler. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

